

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра обліку, оподаткування та міжнародних економічних
відносин**

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

**ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ „ОБЛІК І
ОПОДАТКУВАННЯ”,
ОСВІТНЬО - КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ „ БАКАЛАВР”**

Харків – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Тема 1. Сутність наукового пізнання та наукового дослідження. Предмет дисципліни	5
Тема 2. Основи методології наукових досліджень. Вибір, систематизація та використання головних методів дослідження.....	12
Тема 3. Джерела інформації та сучасні методи їх збирання та оброблення..	17
Тема 4. Вибір напрямку наукового дослідження та головні етапи його проведення	24
Тема 5. Методика підготовки, оформлення та захисту магістерських робіт. Зміст та напрямки науково-дослідної та науково-педагогічної роботи магістра.....	33
Тема 6. Економічна ефективність наукового дослідження. Прикладне спрямування і практична реалізація результатів наукового пошуку	44
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	49

ВСТУП

Існуючі соціально-економічні та політичні відносини потребують становлення такої системи освіти, яка б забезпечувала сучасний науковий рівень підготовки майбутніх фахівців, здатних до активної наукової діяльності в складних умовах ринкової економіки.

У зв'язку з цим підготовка студентів до наукової діяльності як у процесі навчання, так і подальшої професійної діяльності є актуальною задачею вищого закладу освіти.

Метою дисципліни є ознайомлення студентів із станом організації науково-дослідної роботи у вищих закладах освіти, основами наукознавства та сучасними методами наукових досліджень, засвоєння студентами методів формулювання наукових проблем, їх інформаційного забезпечення, систематизації результатів дослідження, самостійного наукового пошуку з метою якісної підготовки та захисту магістерської роботи та впровадження її результатів.

Розвиваюча мета курсу – розвиток творчого мислення, формування умінь і навичок самостійної розумової праці.

Головні завдання дисципліни:

- ознайомлення із станом наукової діяльності у вищих закладах освіти, місцем і роллю науки в державі;
- вироблення умінь щодо обґрунтування теми дослідження та методів його проведення;
- формування вмінь і навичок творчої роботи, проведення і оформлення наукових досліджень та впровадження їх результатів.

У зв'язку з цим майбутній фахівець-науковець повинен засвоїти не лише загальні основи наукового пошуку, а й отримати ґрунтовну теоретичну та практичну підготовку щодо проведення наукових досліджень.

Опорний конспект лекцій складено відповідно до навчальної програми дисципліни «Методологія наукових досліджень» для спеціальностей „Банківська справа”, „Облік і аудит” та „Фінанси”. Він містить стислий виклад основних питань курсу із застосуванням різноманітних методичних засобів, таких як таблиць, схем, діаграм тощо, задля висвітлення структурно-логічних зв'язків між головними поняттями і явищами, що полегшує засвоєння студентами навчального матеріалу дисципліни.

Опорний конспект призначено для студентів денної та може бути використаний студентами заочної формою навчання. Методичне видання

також може бути використано студентами при самостійному вивченні дисципліни.

Опорний конспект лекцій охоплює такі теми дисципліни.

Тема 1. Сутність наукового пізнання та наукового дослідження. Предмет дисципліни.

Тема 2. Основи методології наукових досліджень. Вибір, систематизація та використання головних методів дослідження.

Тема 3. Джерела інформації та сучасні методи їх збирання та оброблення.

Тема 4. Вибір напрямку наукового дослідження та головні етапи його проведення.

Тема 5. Методика підготовки, оформлення та захисту магістерських робіт. Зміст та напрямки науково-дослідної та науково-педагогічної роботи магістра.

Тема 6. Економічна ефективність наукового дослідження. Прикладне спрямування і практична реалізація результатів наукового пошуку.

Для підсилення уваги студентів в процесі опанування головних аспектів дисципліни в розрізі окремих тем, полегшення засвоєння ключових питань та з метою закріплення навчального матеріалу в цілому перед кожною темою надаються її зміст, перелік ключових понять і термінів, низка контрольних питань і завдань для семінарського заняття та самостійного опрацювання матеріалу, а також посилання на літературні джерела, що містяться наприкінці опорного конспекту.

Тема 1

Сутність наукового пізнання та наукового дослідження. Предмет дисципліни

Вступ: магістр як вищий ступінь підготовки кваліфікованих фахівців.

1. Сутність наукового пізнання та наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень.
2. Предмет дисципліни, мета та об'єкти дослідження.

Ключові слова: наука, зміст науки, функції науки, наукова теорія, знання, наукові дослідження, об'єкт, предмет, творчість, науковий пошук, магістр, метод дослідження, методика, методологія.

ВСТУП

магістр як вищий ступінь підготовки кваліфікованих фахівців

В процесі реформування вищої освіти в Україні виникли деякі проблеми, зумовлені тим, що підготовка фахівців за багаторівневою системою розпочалася неодноразово у різних навчальних закладах і, фактично, без детально розроблених загальних положень та необхідних документів.

ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО ОСВІТУ”

Молодший спеціаліст – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула неповну вищу освіту, спеціальні вміння та знання, достатні для здійснення виробничих функцій певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Бакалавр - освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який на основі повної загальної середньої освіти здобув поглиблену загальноосвітню підготовку, фундаментальні та професійно-орієнтовані вміння і знання для вирішення типових професійних завдань у певній галузі економіки, промисловості, науки, техніки, культури.

Спеціаліст - освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні вміння та знання, достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Магістр (від лат викладач, начальник) – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра або спеціаліста здобула повну вищу освіту, спеціальні вміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Магістр – вищий ступінь підготовки кваліфікаційних фахівців з поглибленими знаннями, які оволоділи:

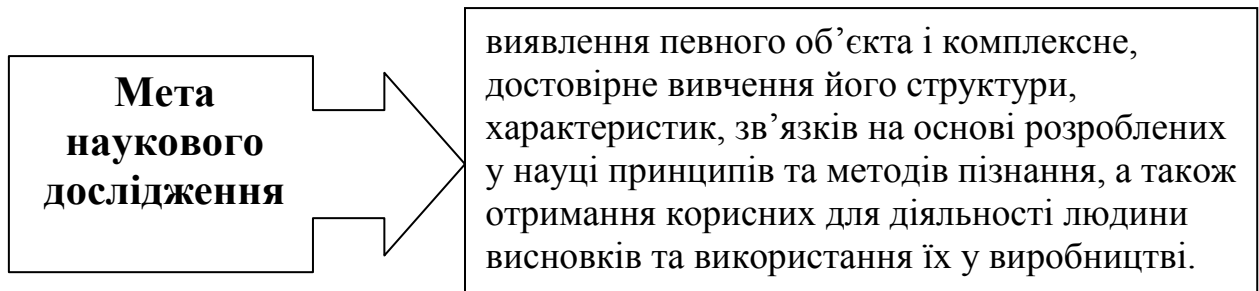
методами та засобами наукових досліджень;

вмінням самостійно на високому рівні вести наукову, педагогічну та управлінську роботу.

Творче питання: теоретичні підходи до визначення сутності та напрямків магістерської підготовки фахівців.

1. СУТНІСТЬ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ ТА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ. КЛАСИФІКАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Формою здійснення і розвитку науки є наукове дослідження, тобто вивчення за допомогою наукових методів явищ та процесів, аналіз впливу на них різних факторів, а також вивчення взаємодії між явищами для отримання доказів та корисних для науки і практики рішень з максимальним ефектом.

Основою розробки наукового дослідження є методологія, тобто сукупність методів, способів, прийомів і їх певна послідовність, прийнята при розробці наукового дослідження.

Наукове дослідження має розглядатися в безперервному розвитку, базуватися на взаємозв'язку теорії та практики.

Важливу роль у науковому дослідженні відіграють пізнавальні задачі, що виникають при вирішенні наукових проблем, найбільший інтерес серед яких становлять емпіричні та теоретичні.

Емпіричні задачі направлені на виявлення, точний опис і прискіпливе вивчення різних факторів процесів і явищ, що розглядаються.

Теоретичні задачі направлені на вивчення і виявлення причин, зв'язків, залежностей, що дають змогу встановити поведінку об'єкта, виявити і вивчити його структуру, характеристику на основі розроблених в науці принципів та методів пізнання. В результаті отриманих знань формулюють закони, розробляють теорію, перевіряють факти і т. б.

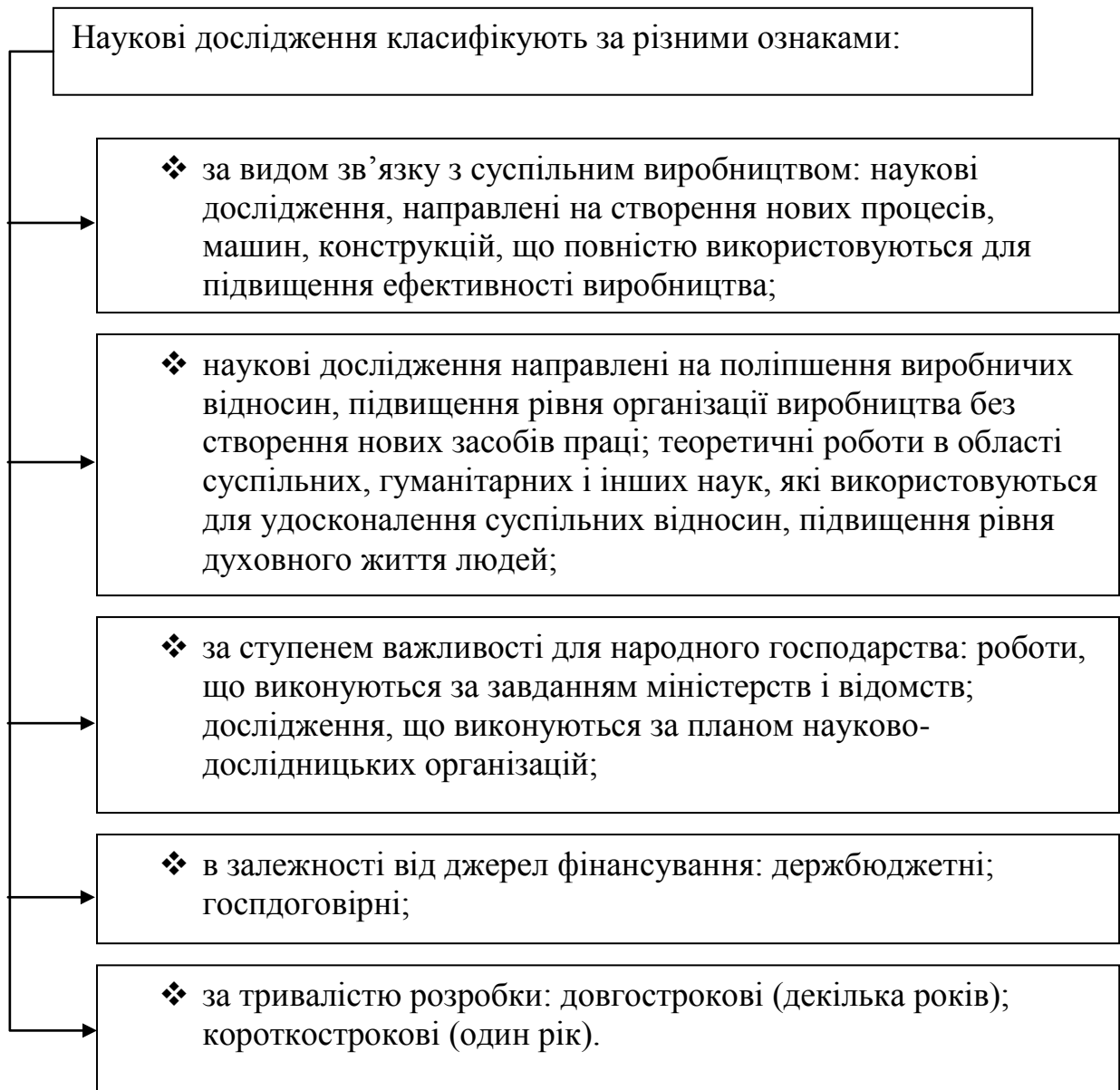
Однією з важливих вимог до наукового дослідження є наукове узагальнення, яке дає змогу встановити залежність і зв'язок між явищами та процесами, що вивчаються і зробити наукові висновки. За цільовим призначенням наукові дослідження бувають **теоретичні та прикладні**.

Прикладні дослідження направлені на створення нових методів, на основі яких розробляють нове обладнання, нові машини і матеріали, способи виробництва і організації роботи та ін. Вони повинні задовольняти потреби суспільства в розвитку певної галузі виробництва.

Теоретичні дослідження направлені на створення нових принципів. Зазвичай це фундаментальні дослідження, мета яких - розширити знання суспільства і допомогти більш глибоко зрозуміти закони природи.

Дослідницьку роботу виконують в певній послідовності. Процес виконання включає в себе 6 етапів:

- формулювання теми;
- формулювання цілей і задач дослідження;
- теоретичні дослідження;
- експериментальні дослідження;
- аналіз і оформлення наукових досліджень;
- використання та ефективність наукових досліджень.

!Творча робота: сформулювати мету, науковий напрямок, тематику та етапи свого наукового дослідження...

2. ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ, МЕТА ТА ОБ'ЄКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ.

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

на базі узагальнення та систематизації отриманих в процесі навчання знань, вмінь та навичок ознайомити студентів з організацією науково-дослідної та науково-педагогічної роботи у ВНЗ, озброїти їх сучасними методами наукових досліджень, формулювання наукових проблем, їх інформаційного забезпечення, систематизації результатів дослідження, методологією підготовки науково-дослідних робіт, в тому числі й магістерської роботи, захисту та впровадження результатів наукового пошуку.

Розвиваюча мета дисципліни

розвиток творчого мислення, формування умінь і навичок самостійної розумової праці та педагогічної майстерності.

Предмет дисципліни

методологія наукових досліджень і методика вивчення економіки, зокрема сфери фінансів, обліку, аудиту, банківської справи, на основі сучасних методів пізнання.

ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

→ ознайомити студентів із станом наукової та педагогічної діяльності у вищих закладах освіти, місцем і роллю науки в державі;

→ вироблення у студентів умінь щодо вибору та обґрунтування теми наукового дослідження та методів його проведення;

→ формування у студентів умінь і навичок творчої роботи, проведення і оформлення наукових досліджень, передачі наукової інформації та впровадження результатів наукового пошуку.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ

1. Сутність наукового пізнання та наукового дослідження за обраною темою магістерської дисертації.
2. Предмет наукового пошуку, мета та об'єкти дослідження.
3. Актуальність та прикладний характер наукових досліджень як необхідний критерій вибору тематики магістерських робіт.

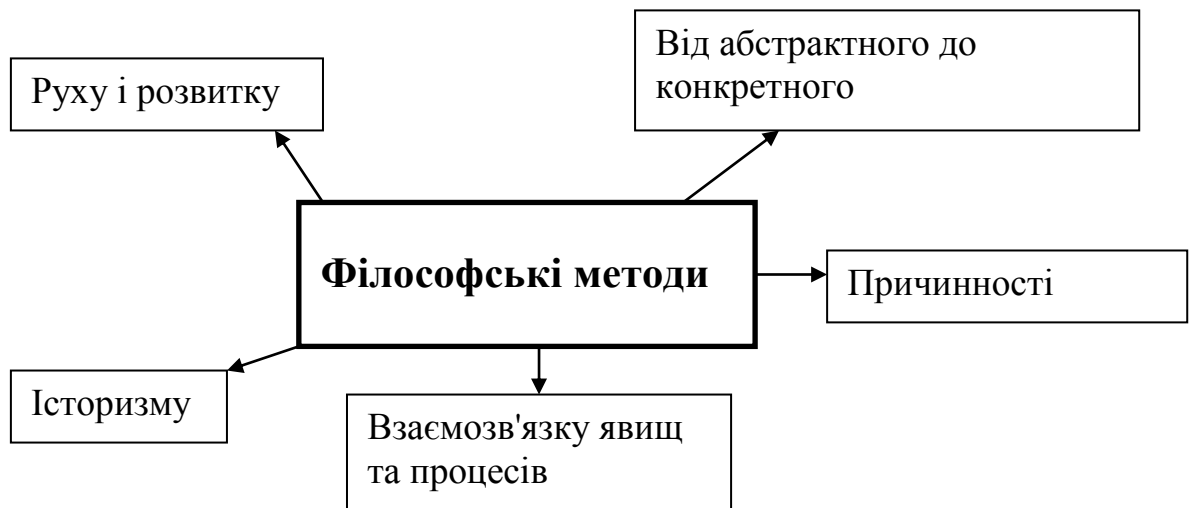
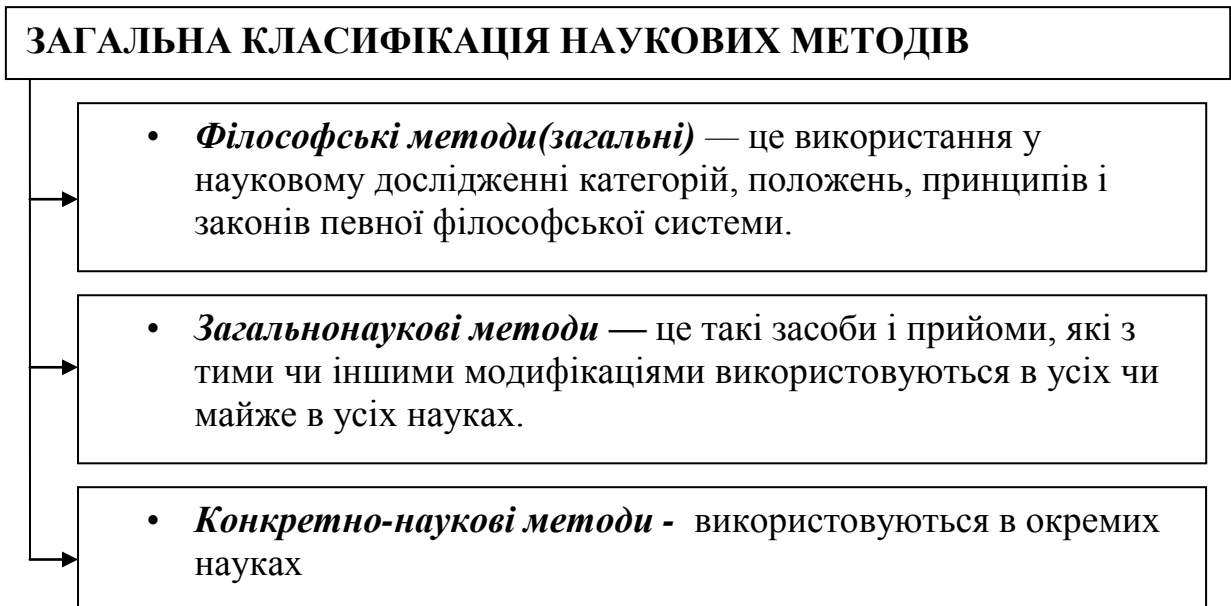
Форма виконання – складання доповіді щодо визначення актуальності обраної теми магістерської роботи, її прикладного характеру, предмета, мети та об'єкта дослідження як частини вступу магістерської дисертації.

Форма контролю – виступ з доповіддю на практичних заняттях, перевірка правильності оформлення щодо логічної послідовності та сутності викладання матеріалу відповідно до „Методичних рекомендацій щодо оформлення рефератів, курсових, дипломних та науково-дослідних студентських робіт”(ХІБС УБС, 2007), Методики підготовки студентами денної форми навчання курсових, дипломних, науково-дослідних робіт та організаційна схема їх захисту на іноземній мові”(ХІБС УБС, 2007).

Література: [1,2,3,6,8,9,10, 11, 13, 14, 15,16,19,22, 26,29,32, 33,34,35]

Тема 2

Основи методології наукових досліджень. Вибір, систематизація та використання головних методів дослідження

Загальнонаукові методи

Ідеалізація - це уявне створення об'єктів і умов, які не існують у дійсності і не можуть бути практично створені.

Формалізація — це метод вивчення різних об'єктів, при якому основні закономірності явищ і процесів відображаються в знаковій формі за допомогою формул або спеціальних символів.

Гіпотеза - це науково обґрунтована система узагальнень, через яку на основі низки чинників формуються висновки про існування об'єкта, зв'язків або причини явища.

Дедукція — метод дослідження, що полягає в тому, що конкретні положення виводяться із загальних.

Індукція - це метод, при якому за конкретними фактами і явищами встановлюються загальні принципи і закони.

Аналіз — це спосіб наукового дослідження, за яким явище поділяється на окремі складові.

Синтез — дослідження явища у цілому, на основі об'єднання пов'язаних один з одним елементів в єдине ціле.

Конкретно-наукові методи (математичні, психологічні, економіко-логічні тощо)

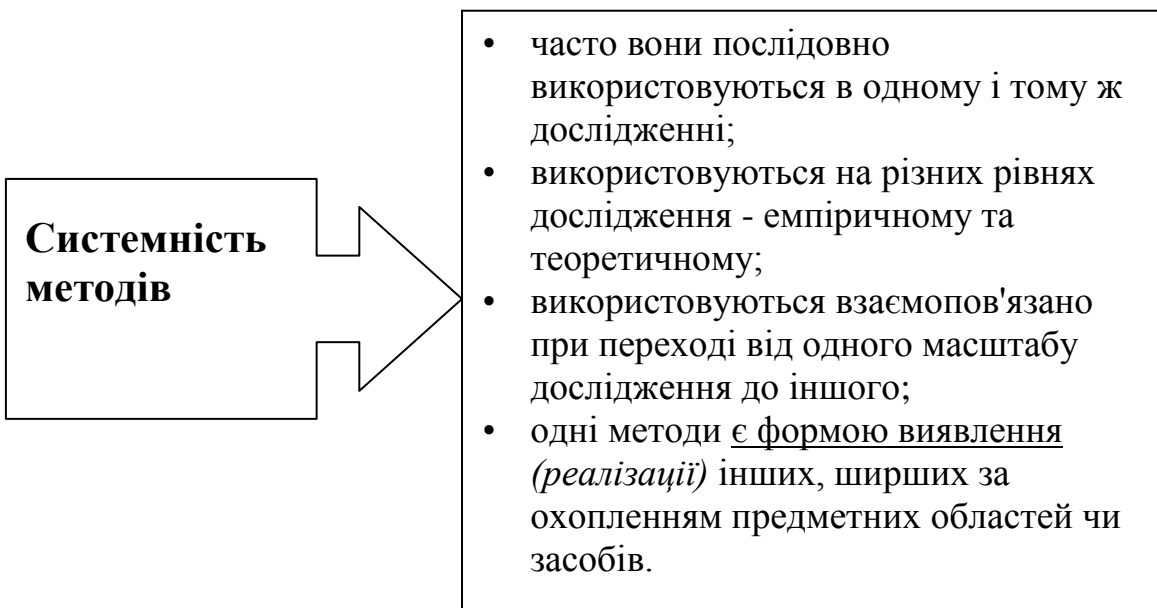
Міждисциплінарні методи — це методи, які можуть використовуватись у кількох пов'язаних чи об'єднаних спільністю *об'єкта* дослідження науках.

Метод польових досліджень - використовується для безпосереднього вивчення об'єкта шляхом спостереження за ним, інструментальним вимірюванням параметрів, дослідження функціонування, структури чи розвитку.

Метод аналізу аналогових об'єктів — це вивчення подібних об'єктів шляхом їх порівняння, коли знання про один із них є достовірним.

Балансовий метод - найчастіше використовується в конкретній економіці. Він визначається як група розрахункових прийомів для аналізу, прогнозування і планування розвитку динамічних систем з установленими потоками ресурсів і продукції.

Картографічний метод — це складання картографічних моделей (окремих карт, їх серій, атласів) і отримання нового знання шляхом їх аналізу і перетворення.

При виборі методу необхідно брати до уваги:

- оперативність і економічність дослідження не повинні забезпечуватися за рахунок якості даних;
- жодний метод не є універсальним, він має свої чітко окреслені пізнавальні можливості;
- надійність того чи іншого методу забезпечуються не тільки його обґрунтованістю, а й дотриманням правил його застосування;
- вибір методу залежить від мети дослідження, обсягу вибірки, способу обробки даних і фінансових можливостей.

Творче завдання: визначити та охарактеризувати методи наукового пошуку відповідно тематиці дипломної роботи

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ

1. Поняття методології та методики наукових досліджень відповідно до обраної тематики наукового пошуку.

2. Вибір, систематизація та використання головних методів наукових досліджень відповідно до обраної теми магістерської роботи.

3. Методологія оформлення дослідної і завершальної стадій певної магістерській роботи.

4. Використання сучасних комп'ютерних технологій у наукових дослідженнях (виділити особисте використання комп'ютерної техніки в магістерській роботі).

Форма виконання – складання доповіді згідно з вибором, систематизація та використання головних методів наукових досліджень відповідно до обраної теми магістерської роботи; методології оформлення дослідної і завершальної стадій певної магістерської дисертації та використання сучасних комп'ютерних технологій у наукових дослідженнях.

Форма контролю – виступ з доповіддю на практичних заняттях, перевірка правильності оформлення щодо логічної послідовності та сутності викладання матеріалу відповідно до „Методичних рекомендацій щодо оформлення рефератів, курсових, дипломних та науково-дослідних студентських робіт”(ХІБС УБС, 2007), Методики підготовки студентами денної форми навчання курсових, дипломних, науково-дослідних робіт та організаційна схема їх захисту на іноземній мові”(ХІБС УБС, 2007).

Література: [3,6,8,9,10, 11, 13, 14, 15,16,19,22, 26,29,32, 33,34,35]

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

1. Сутнісна характеристика наукового дослідження. Магістратура як початковий крок підготовки наукових кадрів.

2. Головні методи наукового пошуку: вибір, систематизація та використання.

3. Методологія оформлення дослідної і завершальної стадій наукового процесу.

4. Використання сучасних комп'ютерних технологій у наукових дослідженнях.

[3,6,8,9,10, 11, 13, 14, 15,16,19,22, 26,29,32, 33,34,35]

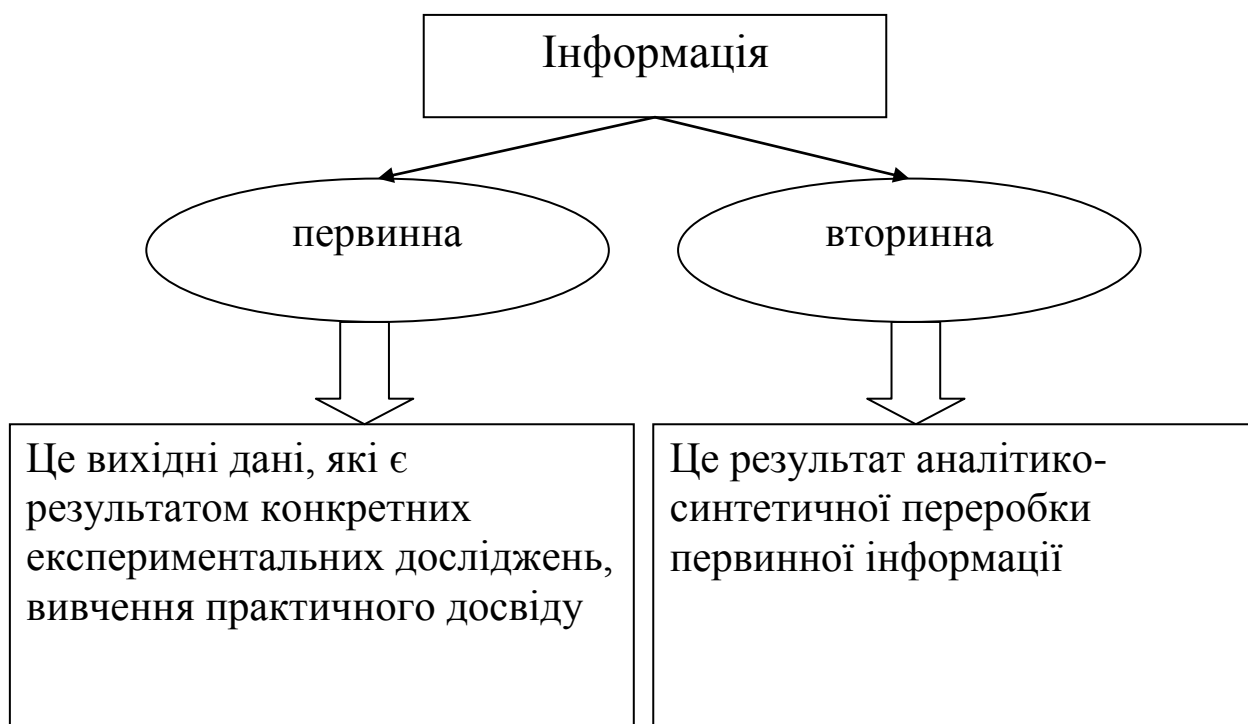
Тема 3

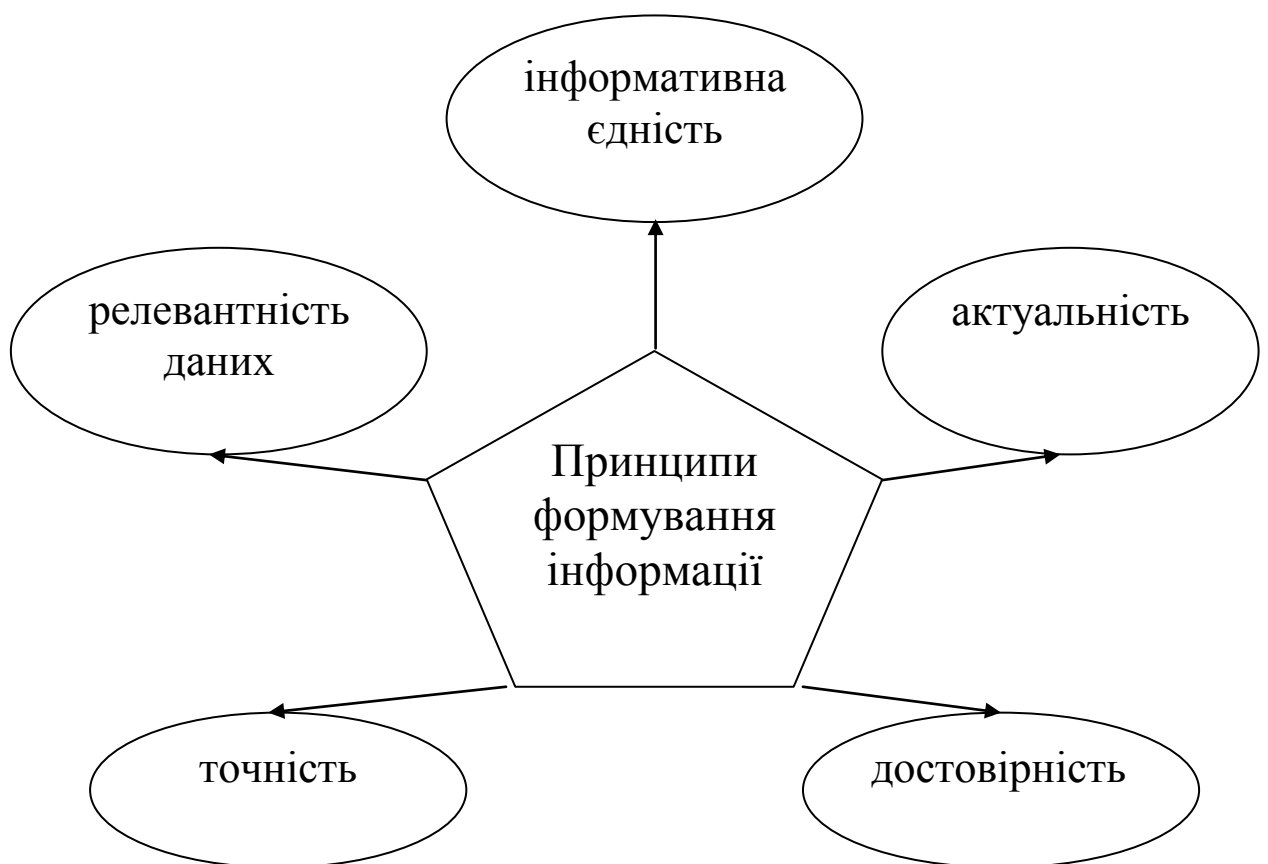
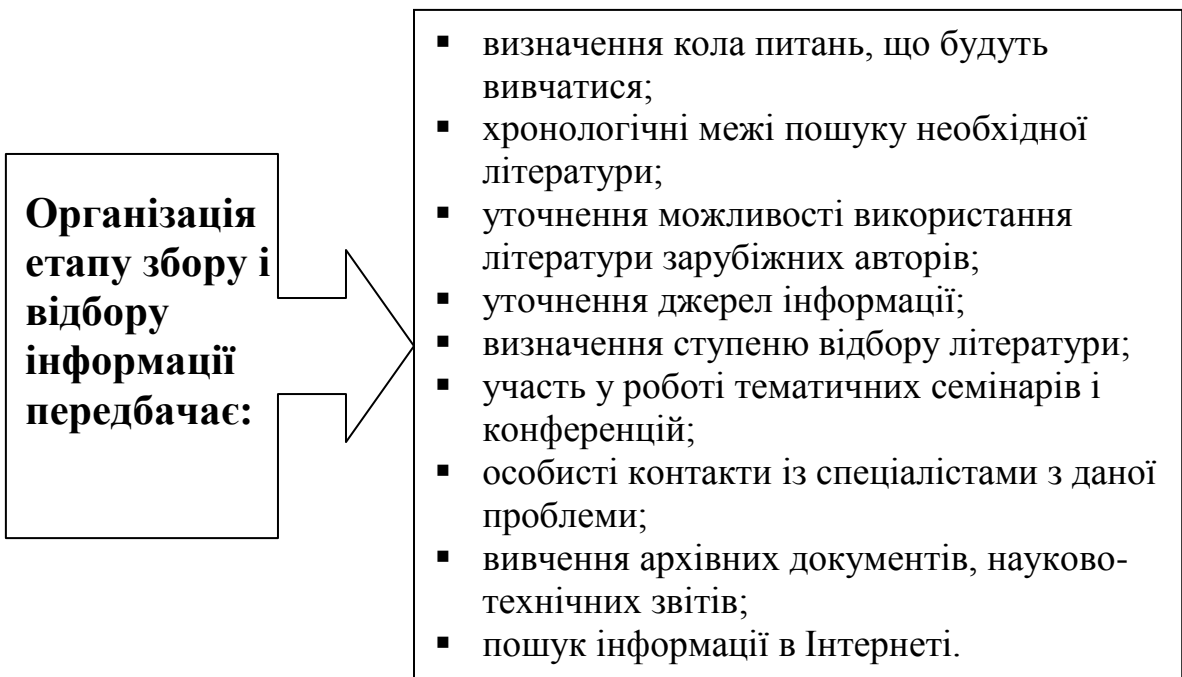
Джерела інформації та сучасні методи їх збирання та оброблення

1. Сутність, головні види та вимоги до інформації.
2. Методи пошуку і збору наукової інформації.
3. Аналіз та інтерпретація інформації. Організація роботи з науковою літературою.
4. Форми обміну науковою інформацією.

Ключові слова: інформація, наукова інформація, джерела інформації, інтерпретація інформації, наукова комунікація, методи збору інформації, методи обробки інформації, вимоги до інформації.

1. СУТНІСТЬ, ГОЛОВНІ ВИДИ ТА ВИМОГИ ДО ІНФОРМАЦІЇ.

2. МЕТОДИ ПОШУКУ І ЗБОРУ НАУКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.

Інформаційний пошук – це сукупність операцій, спрямованих на пошук документів, які потрібні для розробки теми (проблеми)

Методи нагромадження первинної інформації

Опитування – це метод отримання первинної соціологічної інформації, що ґрунтується на письмовому або усному зверненні до певної спільності людей-респондентів із запитаннями, зміст яких є проблемою дослідження на рівні емпіричних індикаторів і який передбачає реєстрацію та статистичну обробку отриманих відповідей, а також їх теоретичну інтерпретацію.

Анкетування - система запитань, об'єднана одним планом дослідження для з'ясування проблемної ситуації і вивчення характеристик об'єкта аналізу.

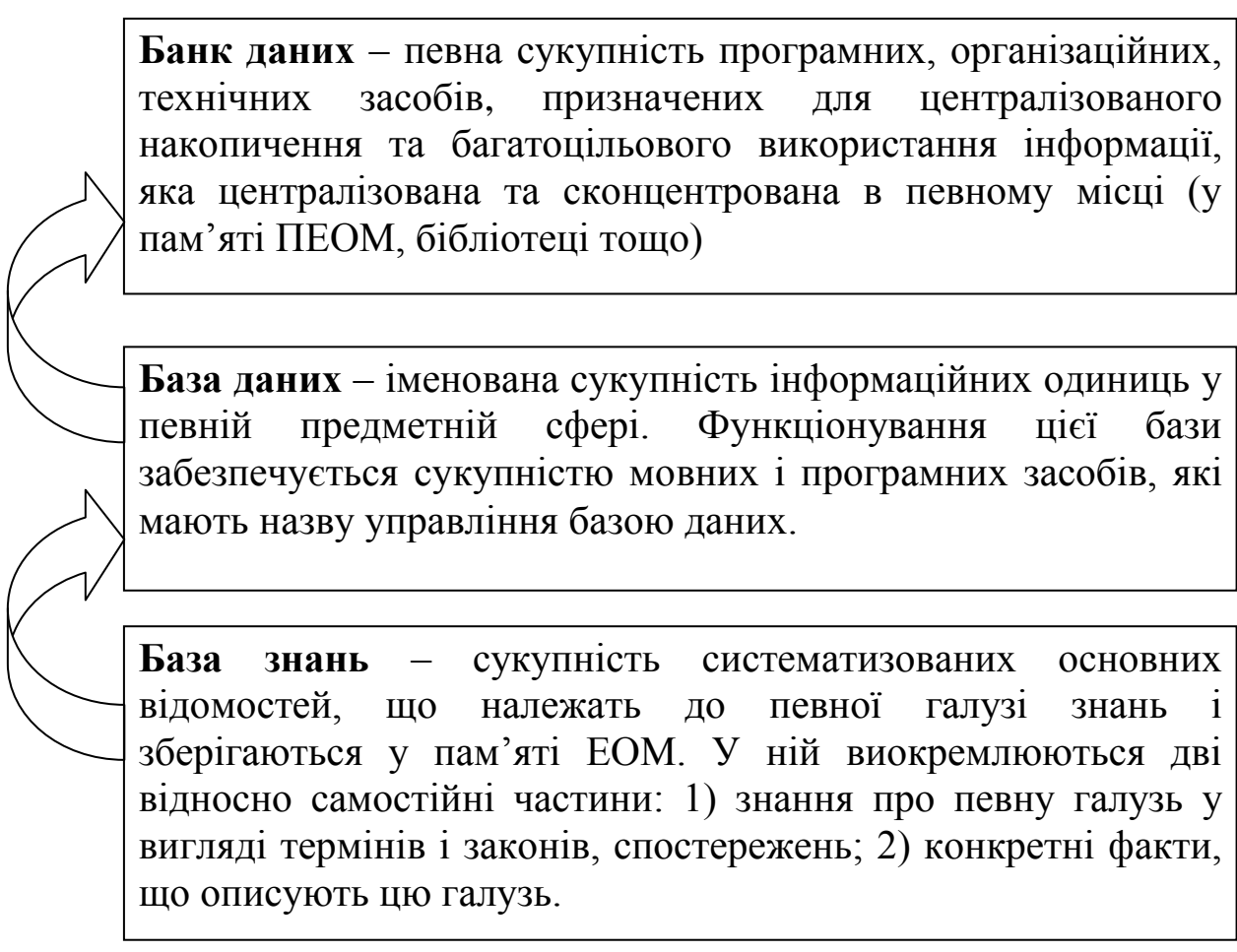
Інтерв'ю – це бесіда, яка проводиться за певним планом та передбачає безпосередній контакт з кореспондентом.

Спостереження – це аналітичний метод, за допомогою якого вивчають і фіксують сучасний стан об'єкта в результаті минулого, в реальних ситуаціях.

Аналіз документів – ефективний метод збирання первинної інформації, саме з нього розпочинається конкретне дослідження.

Імітація – метод, оснований на використанні ЕОМ, який відтворює застосування різноманітних чинників у реальних умовах.

Експеримент – це нагромадження даних у контрольованих умовах, змінюючи один чи декілька чинників.

Банк даних – певна сукупність програмних, організаційних, технічних засобів, призначених для централізованого накопичення та багатоцільового використання інформації, яка централізована та сконцентрована в певному місці (у пам'яті ПЕОМ, бібліотеці тощо)

База даних – іменована сукупність інформаційних одиниць у певній предметній сфері. Функціонування цієї бази забезпечується сукупністю мовних і програмних засобів, які мають назву управління базою даних.

База знань – сукупність систематизованих основних відомостей, що належать до певної галузі знань і зберігаються у пам'яті ЕОМ. У ній виокремлюються дві відносно самостійні частини: 1) знання про певну галузь у вигляді термінів і законів, спостережень; 2) конкретні факти, що описують цю галузь.

! Творче завдання: відповідно тематиці дослідження скласти структурно-логічну схему збирання, обробки та використання інформації.

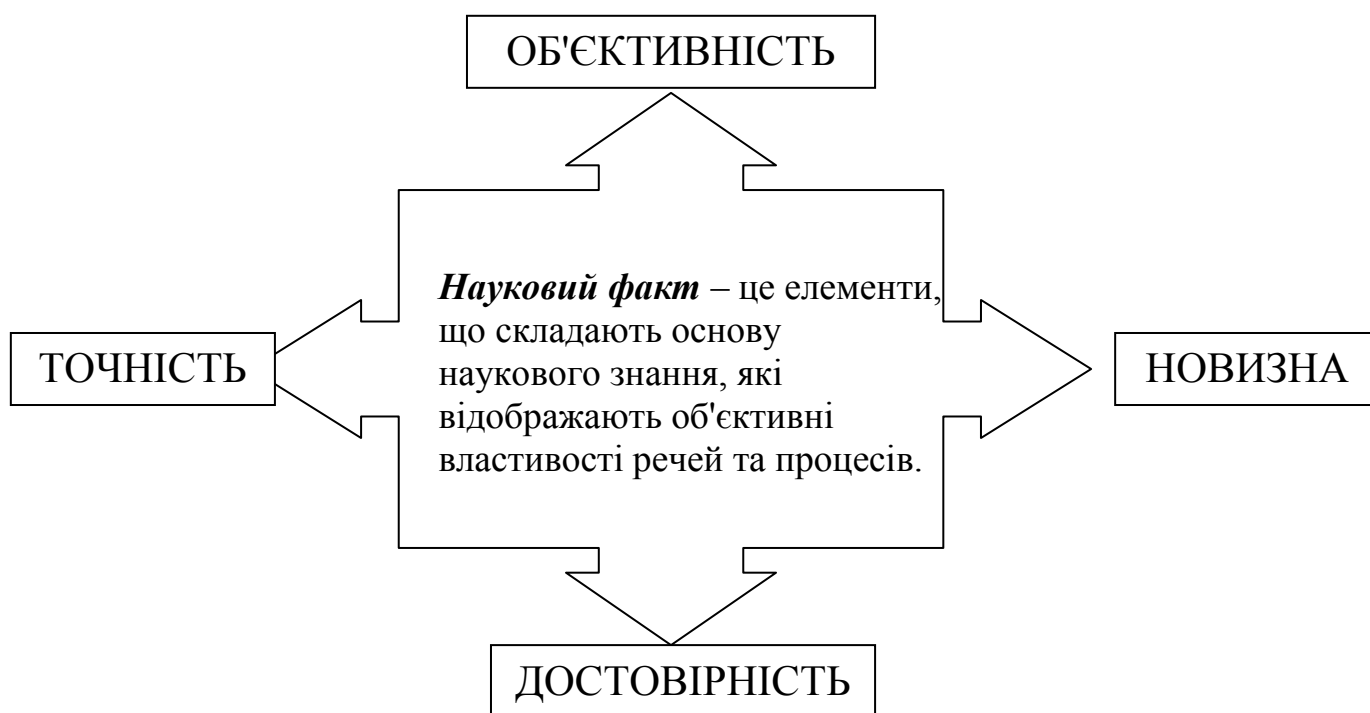
3. АНАЛІЗ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З НАУКОВОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ.

ВИВЧЕННЯ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДОЗВОЛЯЄ

1. Виявити здобутки науки, її досягнення і недоліки.
2. Визначити основні тенденції у поглядах фахівців на проблему з огляду на те, що вже досягнуто в науці.
3. Визначити актуальність і рівень вивченості проблеми.
4. Допомогає вибрати напрям, аспекти дослідження.
5. Забезпечує достовірність висновків і результатів науковця, зв'язок його концепції із загальним розвитком науки.

Організація роботи з науковою літературою

- ❖ загальне ознайомлення з матеріалом у цілому за його змістом;
- ❖ швидкий перегляд усього змісту;
- ❖ опрацювання в порядку послідовності розміщення матеріалу;
- ❖ вибіркоче читання будь-якої частини монографії, посібника, статті;
- ❖ виписка матеріалу, що належить до теми і є цікавою;
- ❖ критична оцінка записаного, його редагування, чистовий запис, як фрагмент тексту майбутньої роботи.

Форми обміну науковою інформацією

1. Робота, яка ґрунтується на оригінальному матеріалі.
2. *Монографія* – надрукована наукова робота теоретичного характеру, в якій всебічно висвітлена певна проблема або окреме вузлове питання.
3. *Стаття* – основна форма письмової інформації між спеціалістами, які працюють в одній або суміжній галузях науки.
4. *Реферат* – коротка форма викладу змісту першоджерел з теми, яка вивчалась.
5. *Науковий звіт* – підсумковий документ, в якому викладено фактично виконані дослідження.
6. *Методичні розробки* – праця інструктивно-виробничого характеру, в якій викладені рекомендації з питань проведення певних видів робіт, спрямованих на удосконалення організації, управління виробництвом, персоналом.
7. *Довідник* – літературна робота виробничо-довідкового характеру з певних проблем, де визначаються найбільш важливі поняття, нормативи, моделі, форми, інструкції.
8. *Брошура* - літературно оформлена праця науково-виробничого характеру, де всебічно висвітлюється певне питання в науково-популярній формі.
9. *Дисертація* – кваліфікаційна наукова робота в певній галузі науки, яка має внутрішню єдність, актуальність наукових результатів, наукових положень, що висуваються автором для публічного захисту.
10. *Рецензія* – стаття, яка містить розбір і критичну оцінку опублікованої статті або монографії.

Тема 4

Вибір напрямку наукового дослідження та головні етапи його проведення

1. МЕТОДОЛОГІЯ ВИБОРУ НАПРЯМКУ, ПРОБЛЕМИ ТА ТЕМИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.
2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.
3. ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАКІНЧЕНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ВИРОБНИЧІЙ СФЕРІ ТА СФЕРІ ОСВІТИ.

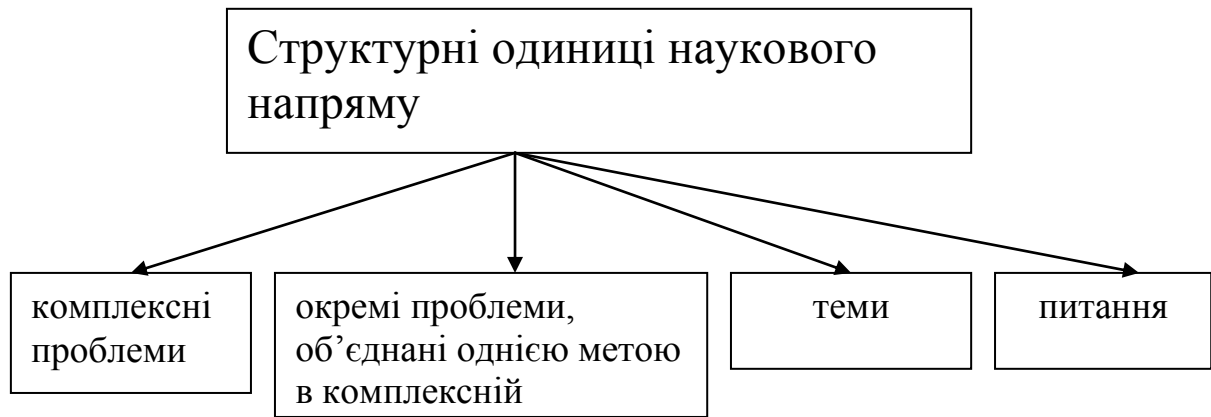
Ключові слова: напрямок, проблема, тема наукового дослідження, предмет, об'єкт, мета, завдання, етапи проведення, результати наукового дослідження.

1. МЕТОДОЛОГІЯ ВИБОРУ НАПРЯМКУ, ПРОБЛЕМИ ТА ТЕМИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Для написання науково-дослідної роботи здійснюється наукове дослідження, проведення якого починається із вибору напрямку, проблеми, теми і визначення наукових питань.

Науковим напрямком є сфера наукових досліджень наукового колективу (кафедри, наукової групи) або окремого науковця, яка спрямована на вивчення певних фундаментальних, теоретичних і експериментальних завдань у відповідній галузі науки.

Науковий напрямок – це наука або комплекс наук, у галузі яких ведеться дослідження.

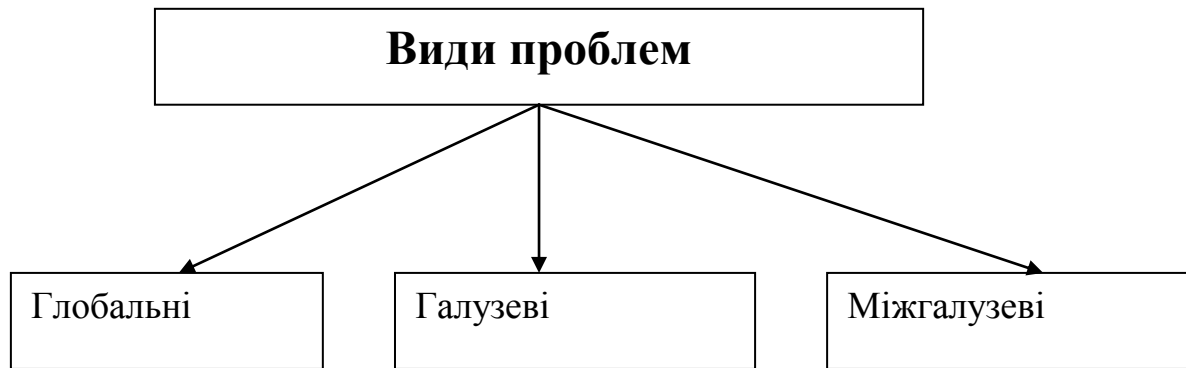

Проблема – це складне наукове завдання, яке охоплює значну область дослідження і має перспективне значення.

Проблема – це сукупність складних теоретичних і практичних завдань, рішення яких об'єктивно необхідні для суспільства.

Вибір проблеми наукового дослідження в науковому колективі

1. формування проблеми на основі аналізу протиріч наукового напрямку і визначення в загальних рисах очікуваних результатів;
2. розробка структури проблеми;
3. виділення теоретичних питань;
4. визначення їх актуальності;
5. призначення виконавців.

Після обґрунтування проблеми та її структури визначають теми наукового дослідження, кожна з яких повинна бути актуальною, мати наукову новизну, бути економічно ефективною для народного господарства, а її вибір повинен ґрунтуватися на спеціальних техніко-економічних розрахунках.

Тема – це наукове завдання, яке охоплює певну частину наукового дослідження. Це завдання, яке формується на основі значної кількості питань, що вивчаються.

Вона формується на основі загального ознайомлення з проблемою, в межах якої буде проводитись дослідження. Розробляється вихідний документ – техніко-економічне обґрунтування (ТЕО).

Важливою характеристикою теми є її практичне застосування, якщо це неможливо здійснити, то розробка теми є неефективною.

Висновки:

- кожна науково-дослідна робота відноситься до певного наукового напрямку;
- Основа будь-якої науки – це можливість вивчити проблему, вибір якої здійснюється у декілька етапів:
 - 1) формування проблеми;
 - 2) розробка структури проблеми – виділення тем, підтем, питань;
 - 3) окреслення актуальності теми, її цінності для науки або виробництва;
 - 4) вибір науковцем конкретної теми наукового дослідження

! Творче завдання: визначити головні елементи наукового дослідження в процесі роботи над магістерською дисертацією.

2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Науково-дослідна робота – це чітко організований комплекс дій, спрямованих на отримання нових знань, що розкривають сутність процесу і явищ у природі та суспільстві з метою використання їх у практичній діяльності.

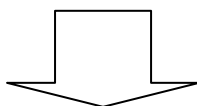
Перший етап

На основі аналізу стану проблеми, актуальності, новизни теми визначаються основні завдання дослідження.

Актуальність обраної теми визначається тим, як вирішення даної проблеми буде сприяти розвитку пріоритетних напрямів науки, забезпеченню виконання економічних програми держави чи певного регіону, зв'язок проблеми із комплексними програмами.

Актуальність теми можна визначити також враховуючи:

- значимість розробок для різних нових напрямів у галузі науки, техніки та виробництва;
- створення нових технологій, типів продукції, обладнання;
- вирішення комплексних питань підвищення якості продукції, виробів, економія матеріалів, поліпшення умов праці, поліпшення параметрів виробів.

Після затвердження техніко-економічних показників конкретизуються цілі та завдання дослідження, встановлюється зв'язок між суміжними темами, визначаються й обґрунтовуються об'єкти дослідження. Складається бібліографічний список вітчизняної та зарубіжної літератури, науково-технічних звітів НДІ, реферативних збірників. Далі складається план наукового дослідження теми, методики дослідження та робочий план.

Другий етап

Проводяться теоретичні чи експериментальні дослідження для одержання інформації про об'єкт(явище чи процес), яку аналізують і групують для подальшого її перетворення відповідно до потреб дослідження.

Третій етап

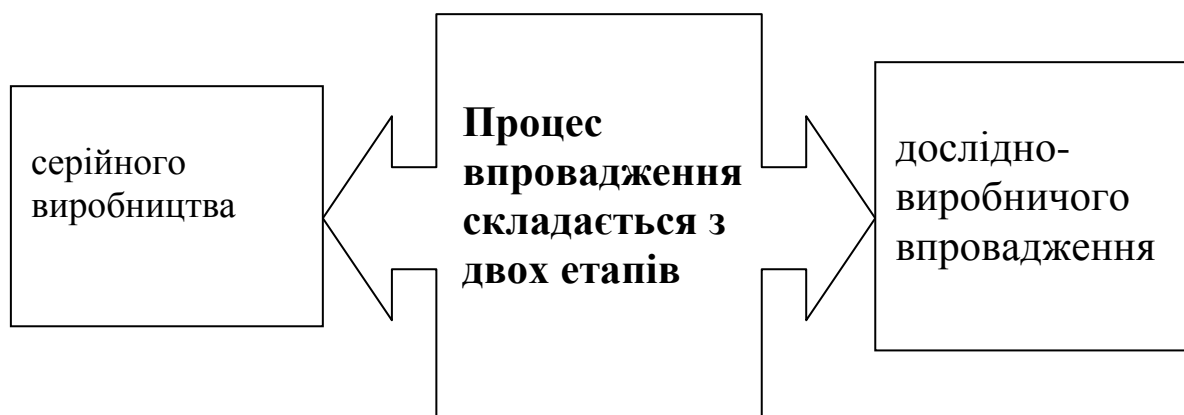
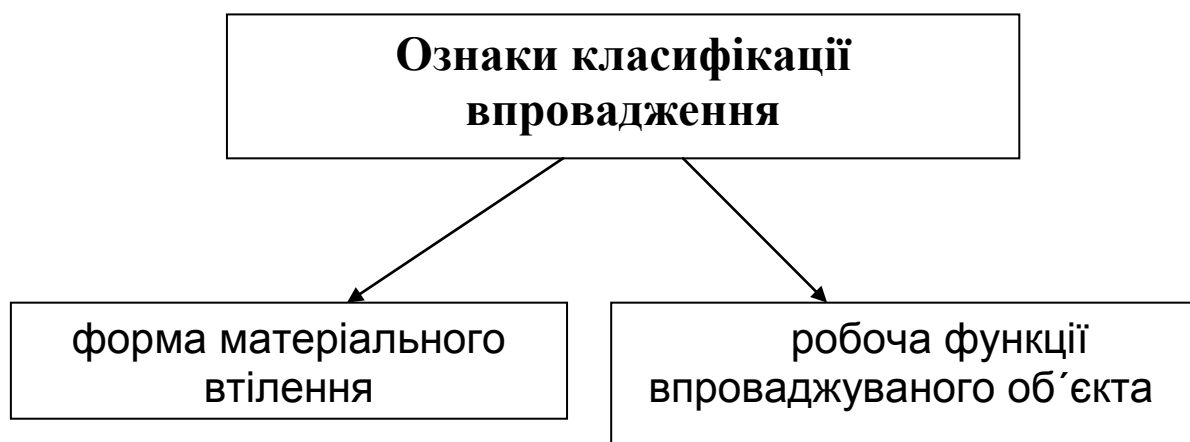
Повне або досить повне співпадання гіпотези, теоретичних передумов із результатами дослідження

Лише часткове підтвердження положення гіпотези

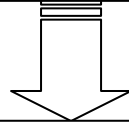
Гіпотеза не знайшла експериментального підтвердження

3. ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАКІНЧЕНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ВИРОБНИЧІЙ СФЕРІ ТА СФЕРІ ОСВІТИ.

Кінцевою формою реалізації результатів науково-дослідної роботи є використання наукової продукції, її впровадження у виробництво, що повинно забезпечувати техніко-економічний ефект.

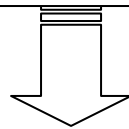

Державна система впровадження
включає три рівні:

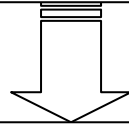
державний

На державному рівні розробляються законодавчі акти з використання результатів НДР і охорони прав творців нової техніки, технології, матеріалів. На цьому ж рівні здійснюється експертиза і реєстрація відкриттів і винаходів як у нашій країні, так і за кордоном.

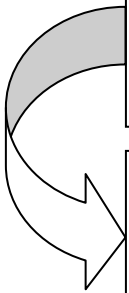
галузевий

Галузеві міністерства та відомства виконують функції планувальних і контролюючих органів. В структурі міністерств і відомства є технічні чи науково-технічні керівники, на яких покладена відповідальність за актуальність НДР, що фінансуються, терміни і масштаби впровадження їх результатів. Вони організують і планують роботу галузевих НДІ, лабораторій, оргтехпідприємств і відділів.

розробників і виробничих організацій

Ефективний механізм впровадження закінчених НДР створюється на рівні “розробник – виробниче підприємство”: науково-дослідна організація подає замовнику конкретну, придатну для впровадження технічну документацію (інструкції, вказівки, робочі креслення тощо), що розглядаються на технічних радах підприємства та після затвердження її головним інженером спрямовують для впровадження на виробництво.

Вищі навчальні заклади забезпечують впровадження результатів НДР і в навчальному процесі. Формами впровадження є:

включення результатів НДР у підручники, навчальні й навчально-методичні посібники, збірники задач, практикумів;

- формування на основі результатів НДР нових і модернізація існуючих курсів лекцій;
- розробка і виготовлення технічних засобів навчання, зразків машин, приладів, стендів, устаткування для навчальних лабораторій і майстерень;
- демонстрація матеріалу для проведення лекцій і практичних занять;
- розробка дипломних і курсових проектів з тематики науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ

1. Концептуальні підходи до вибору напрямку, проблеми та теми наукового дослідження. Головні напрямки проведення наукового дослідження.

3. Висновки та пропозиції щодо впровадження результатів наукових досліджень.

Форма виконання – складання доповіді щодо методології вибору напрямку, проблеми та теми наукового дослідження, основних етапів його проведення та формулювання висновків та пропозицій щодо впровадження результатів наукового пошуку магістерської роботи

(обґрунтування прикладного характеру наукових досліджень) в сфері банківської справи, обліку та фінансів.

Форма контролю – виступ з доповіддю на практичних заняттях, перевірка правильності оформлення щодо логічної послідовності та сутності викладання матеріалу відповідно до „Методичних рекомендацій щодо оформлення рефератів, курсових, дипломних та науково-дослідних студентських робіт”(ХІБС УБС, 2007), Методики підготовки студентами денної форми навчання курсових, дипломних, науково-дослідних робіт та організаційна схема їх захисту на іноземній мові”(ХІБС УБС, 2007).

Література: [10, 11, 13, 14, 15, 18, 19,22, 23,26,29,33,34,35]

Тема 5

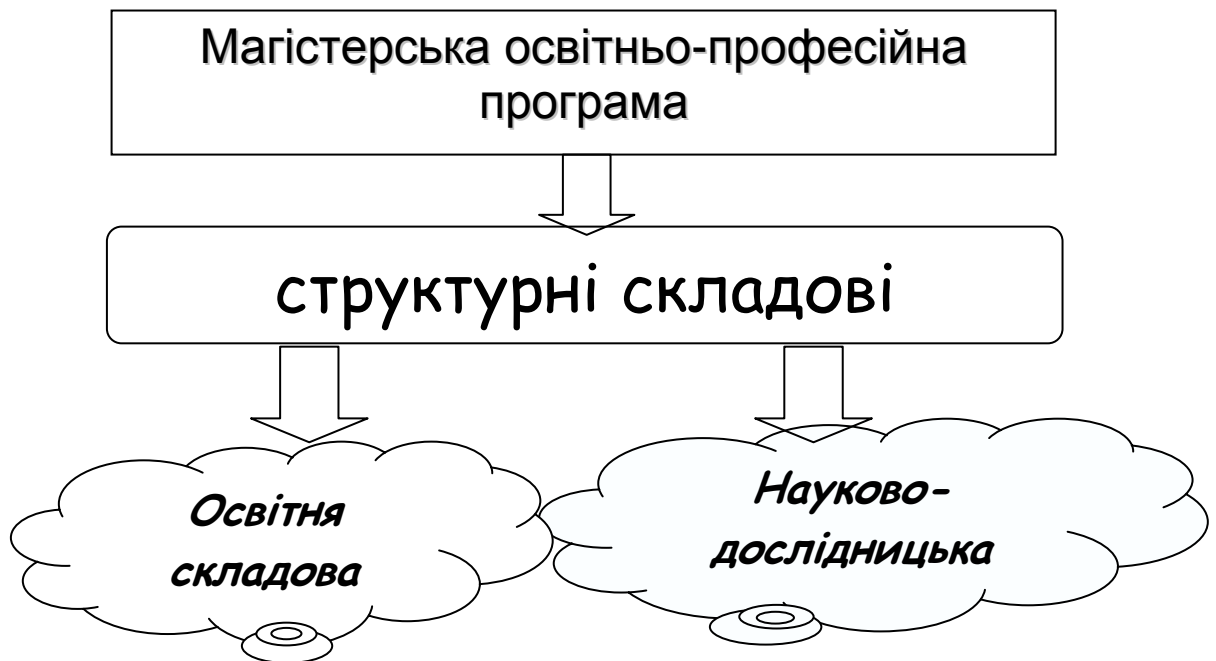
Методика підготовки, оформлення та захисту магістерських робіт. Зміст та напрямки науково-дослідної та науково-педагогічної роботи магістра

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

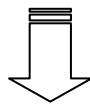
1. Магістерська освітньо-професійна програма: структурні складові, їх сутність та зміст. Зміст та напрямки науково-дослідної та науково-педагогічної роботи магістра.
2. Методика підготовки, оформлення та захисту магістерських робіт.

Ключові слова: магістерська наукова робота, методика підготовки наукової роботи, методика оформлення наукової роботи, методика захисту наукової роботи, складові наукової роботи, етапи наукового пошуку, презентація доповіді, науково-дослідна практика, науково-педагогічна практика.

1. МАГІСТЕРСЬКА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА: СТРУКТУРНІ СКЛАДОВІ, ЇХ СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ.

Наукова і педагогічна практики як важливі складові у набутті знань, умінь і навичок

ВИЗНАЧАЄТЬСЯ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

проводяться відповідно до затвердженого навчального плану в 9-10 семестрах протягом 20 тижнів

Результати

наукової практики

- вміння обґрунтовувати проблему наукового дослідження
- відбрати необхідний інформаційний масив
- пов'язувати практичну інформацію з теоретичними положеннями
- розраховувати очікуваний економічний ефект від запровадження заходів у практичну діяльність
- робити певні науково-обґрунтовані висновки і пропозиції
- виступати з доповідями на наукових конференціях, зборах, лекціях та засіданнях кафедри
- складати наукові статті

педагогічної

- володіти знаннями про види і методи навчання, форми організації занять у вищій школі
- знаннями про зміст і рівні освіти в Україні, сутність державних нормативних документів, що визначають зміст освіти
- знаннями щодо системи контролю за рівнем засвоєння знань та умінь у процесі навчання
- методикою та організаційними прийомами проведення практичних та семінарських занять
- методикою підготовки до лекційних, практичних та семінарських занять
- сучасними педагогічними технологіями

Науково-дослідницька практика

Обов'язкова робота

- ✓ участь у науково-дослідницькій роботі кафедри;
- ✓ підготовка наукових статей, участь у розробці договірної та бюджетної тематики з подальшим складанням звіту;
- ✓ участь з доповідями в науково-практичних конференціях та семінарах за обраним науковим напрямком;

Додаткова робота

- ✓ участь у розробці договірної або держбюджетної тематики з подальшим складанням звіту;
- ✓ керівництво науково-дослідницькими роботами студентів молодших курсів;
- ✓ участь у роботі наукових клубів кафедр;
- ✓ інші заходи за вибором та ініціативою студента

Педагогічна практика

Обов'язкова

- ❖ участь у педагогічних семінарах кафедри;
- ❖ участь у розробці навчально-методичного забезпечення дисциплін кафедри;
- ❖ проведення практичних або семінарських занять під наглядом викладача;
- ❖ участь у виховній роботі інституту (на правах куратора, помічника куратора);

Додаткова

- ❖ проведення лекцій з окремих тем навчального матеріалу дисциплін кафедр;
- ❖ участь у написанні сумісних статей з викладачами кафедри з проблем навчально-виховного процесу;
- ❖ участь з доповідями в науково-методичних конференціях, семінарах з проблем навчального процесу;
- ❖ участь у науково-методичних семінарах інституту з підвищення педагогічної майстерності;
- ❖ участь у роботі навчально-тренувальної станції в якості викладача-консультанта; інші заходи за вибором та ініціативою студента.

- скласти разом з керівником індивідуальний план проходження наукової та педагогічної практик;
- у повному обсязі виконувати всі заходи, передбачені індивідуальним планом, та вказівки керівника практики;
- проявляти ініціативу та активність при виконанні заходів, передбачених індивідуальним планом;
- дотримуватися режиму робочого дня, правил внутрішнього розпорядку, що діють в інституті;
- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- висвітлити результати виконаної роботи з практики у звіті та в індивідуальному плані (у графі про фактичне виконання, з підписом керівника).

2. МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

Послідовність виконання дипломної роботи

Робота над текстом дипломної роботи

Робота над текстом починається з вивчення та конспектування літератури з теми роботи. Вивчення літератури треба починати з праць, де проблема відображається в цілому, а потім перейти до вузких досліджень.

Обов'язково: треба переглянути зміст видання, наповнення його розділів, звернутися до передмови, стежити за ходом авторської думки, намагатися виділити головну ідею та аргументи, виписати всі необхідні цитати, цифри, факти, умови, аргументи, якими оперує автор, доводячи основну ідею статті.

Видання доцільно згрупувати таким чином:

- ◆ роботи, що висвітлюють історію розвитку проблеми;
- ◆ теоретичні роботи, які повністю присвячені темі;
- ◆ теоретичні роботи, які частково розкривають тему.

Попередній план роботи треба обов'язково показати та затвердити у наукового керівника.

Готуючись до викладення тексту дипломної роботи, доцільно ще раз уважно прочитати її назву, що містить проблему, яка повинна бути розкрита.

Проаналізований та систематизований матеріал викладається відповідно до змісту у вигляді окремих розділів і підрозділів.

Кожний розділ повинен висвітлювати самостійне питання, а підрозділ – окрему частину цього питання.

Починаючи працювати над розділом, треба відмітити його головну ідею, а також тези кожного підрозділу.

Тези необхідно підтверджувати:

- фактами;
- думками різних авторів;
- результатами анкетування та експерименту;
- аналізом конкретного практичного досвіду.

Увесь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї. Один висновок не повинен суперечити іншому, а підкріплювати його. Для доказу кожного положення треба наводити аргументи, розташовуючи в логічній послідовності.

Щодо кожного розділу роботи необхідно зробити висновки, на основі яких формулюють висновки до всієї роботи в цілому.

Достовірність висновків підтверджується вивченням практичного досвіду роботи конкретних установ, щодо яких проводиться дослідження.

Узагальнити та систематизувати зібраний матеріал допоможе оволодіння основними методами дослідження:

- спостереження;
- експеримент;
- бесіда;
- анкетування;
- інтерв'ю;
- математичні методи обробки кількісних даних;
- метод порівняльного аналізу та ін.

Найкращий результат досягається при комплексному використанні цих методів.

Кількісні дані, що ілюструють практичний досвід роботи, можна проаналізувати за методом ранжування ряду, розподіливши матеріали за роками, звівши їх у статистичні таблиці, таблиці для порівняння та ін., що дозволить зробити конкретні висновки.

Основне завдання дипломного дослідження:

- поєднати різні роз'єднані знання в цілісну систему;
- вивести певні закономірності;
- визначити подальші тенденції розвитку теорії та практики відповідної сфери діяльності.

Заключний етап роботи над дипломною роботою

- вступу та висновки до дипломної роботи;
- оформлення списку літератури та додатків;
- редагування тексту, його доопрацювання з урахування зауважень наукового керівника, підготовка роботи до захисту.

У ВСТУПІ обґрунтовується

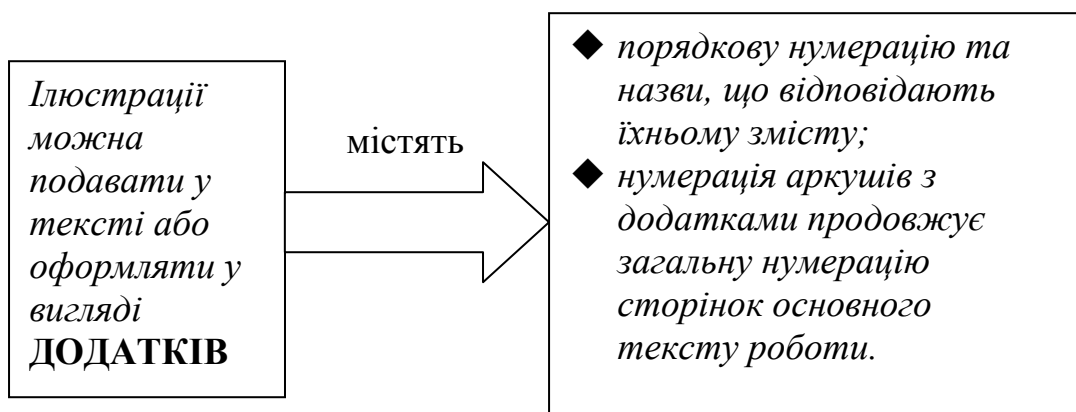
- актуальність теми, що вивчається, її практична значущість;
- визначаються об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження;
- розглядаються та розкриваються методи, за допомогою яких проводилось дослідження;
- розкривається структура роботи, її основний зміст;
- огляд літератури з теми дослідження (10-15 джерел);
- обґрунтовується практична значущість отриманих результатів дослідження, апробація їх результатів, особистий внесок магістранта в розробку досліджуваного питання.

- подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій;
- повинні відповідати поставленим завданням;
- повинні зазначати не тільки те позитивне, що вдалося виявити при вивченні теми, а й недоліки та проблеми, а також конкретні рекомендації щодо їх усунення.

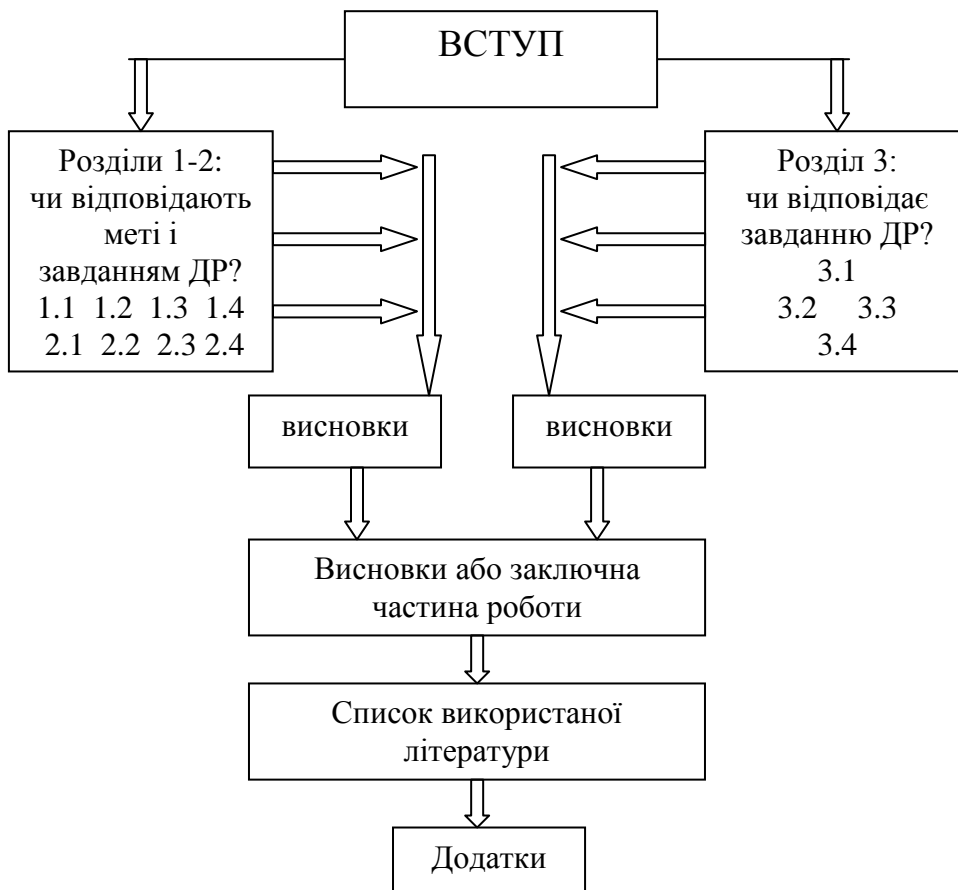
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ складається на основі робочої картотеки і відображає обсяг використаних джерел.

- кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка;
- літературу слід розташовувати в алфавітному порядку авторів та назв праць, спочатку видання українською мовою, потім – іноземними;
- бібліографічні записи повинні мати порядкову нумерацію.

Літературне оформлення дипломної роботи є важливим елементом її виконання (НА ЩО В ПЕРШУ ЧЕРГУ ЗВЕРТАЄ УВАГУ РЕЦЕНЗЕНТ РОБОТИ!), а саме:

- змістовний аспект викладення матеріалу (лаконічність, послідовність, повнота);
- широта використання наукових джерел;
- загальна грамотність і відповідність стандартам і прийнятим правилам;
- зовнішнє оформлення титульного аркуша;
- список літератури і додатки повинні бути оформлені згідно з стандартами і прийнятими правилами;
- не варто використовувати складні синтаксичні конструкції;
- необхідно прагнути дотримуватися прийнятої термінології, позначень, умовних скорочень і символів;
- при згадуванні в тексті прізвищ, ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ

1. Специфіка підготовки та оформлення магістерської роботи.
 2. Методика підготовки доповіді до захисту магістерської дисертації та головні напрямки та сутність процедури захисту.
 3. Робоче місце та робочий день науковця.
 4. Етичні норми та цінності науки.

Форма виконання – складання плану доповіді щодо захисту магістерської дисертації. Розробити перелік головних якостей, що відповідають статусу науковця.

Форма контролю – виступ з доповіддю на практичних заняттях, перевірка правильності оформлення щодо логічної послідовності та сутності викладання матеріалу відповідно до „Методичних рекомендацій щодо оформлення рефератів, курсових, дипломних та науково-дослідних студентських робіт”(ХІБС УБС, 2007), Методики підготовки студентами денної форми навчання курсових, дипломних, науково-дослідних робіт та організаційна схема їх захисту на іноземній мові”(ХІБС УБС, 2007).

Література: [6, 7, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 23,26,29,32,33,34,35]

Тема 6

Економічна ефективність наукового дослідження. Прикладне спрямування і практична реалізація результатів наукового пошуку

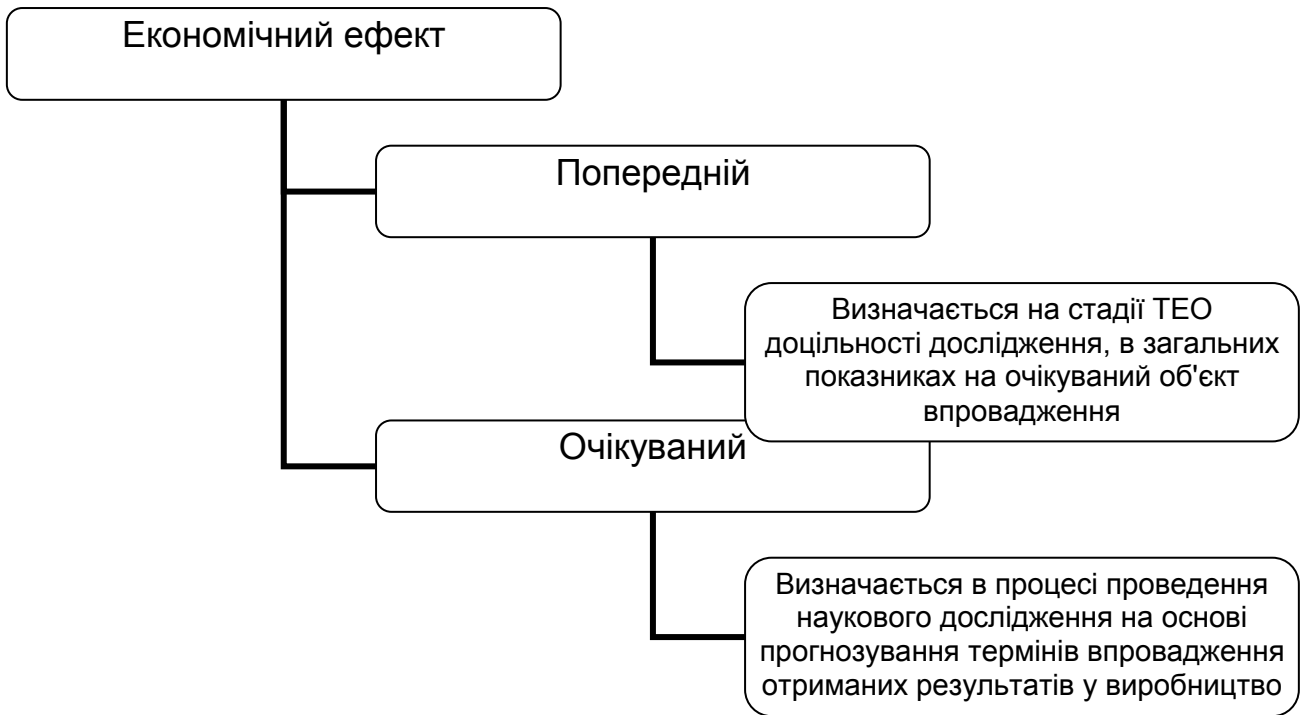
**1. РОЗРАХУНОК ФАКТИЧНОГО ТА ПОТЕНЦІАЛЬНОГО ЕФЕКТІВ
НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.**

**2. СПЕЦИФІКА ОЦІНКИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ТА ПРИКЛАДНИХ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВОГО ПОШУКУ.**

Ключові слова: ефект, ефективність, показники ефективності, фактичний ефект, потенціальний ефект, фундаментальні дослідження, прикладні дослідження, реалізація результатів дослідження.

**1. РОЗРАХУНОК ФАКТИЧНОГО ТА ПОТЕНЦІАЛЬНОГО ЕФЕКТІВ
НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.**

Економічний ефект наукових досліджень визначається зменшенням сукупних затрат на виробництво продукції (робіт, послуг) в тій галузі, де впроваджено завершені наукові дослідження.

Економічний ефект розраховують при виборі перспективних тем досліджень

Перспективність теми визначається математичним методом і методом експертних оцінок.

Математичний метод ґрунтується на використанні системи техніко- та фінансово-економічних показників, що визначають перспективність дослідження.

Метод експертних оцінок - оцінкою спеціалістів – експертів.

Показник перспективності-1

$$\Pi = \frac{V * C * P_H * P_B * \sqrt{T}}{Z_H + Z_D + Z_P},$$

де

V – обсяг продукції після впровадження результатів теми;

C – вартість одиниці продукції, робіт, послуг, грн;

P_H – імовірність наукового успіху в розробці теми;

P_B – імовірність впровадження наукових розробок;

T – тривалість виробничого впровадження в роках;

Z_H – затрати на наукове дослідження, грн;

Z_D – затрати на дослідне і промислове освоєння;

Z_P – щорічні затрати на виробництво продукції, грн.

Показник перспективності-2

$$\Pi = \frac{E_O}{Z_H} (1 - P_p)$$

де

E_O – загальний очікувальний економічний ефект;

P_p – імовірність ризику

Економічний ефект розраховується при проведенні наукових досліджень за такими напрямками:

створення нових технологій, засобів виробництва, комплексу машин для галузей народного господарства

удосконалення рівня організації виробництва і управління

вивчення соціальних проблем

Фактичний ефект визначається після впровадження наукових результатів у виробництво і має конкретний характер. Розрахунок економічного ефекту ведеться за фактичними витратами на дослідження і впровадження з урахуванням економічних показників галузі, де ці результати впроваджено.

Потенціальний економічний ефект це сума, визначена за загальними показниками на можливий обсяг впровадження. Цей ефект виступає як інформація і обґрунтування доцільності широкого впровадження результатів у виробництво.

Коефіцієнт економічної ефективності

$$K_{ef} = \frac{E}{B},$$

де **E** – сума реального економічного ефекту від впровадження результатів НДР за рік, грн;
B – загальна сума затрат на НДР за цей же період, грн.

Оцінка наукових досліджень характеризується також наступними якісними показниками:

- можливістю широкого застосування результатів досліджень у різних галузях народного господарства;
- новизно явищ, які сприяють проведенню принципово актуальних досліджень;
- вкладом у безпеку, обороноздатність країни, збереженням навколишнього середовища;
- пріоритетністю вітчизняної науки і міжнародним визнанням;
- фундаментальними монографіями з тем і їх цитуванням видатними вченими світу.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ

1. Сутність та види економічної ефективності наукових досліджень.
2. Характеристика фундаментальних та прикладних наукових досліджень, концептуальні підходи до їх оцінювання.

Форма виконання – складання доповіді щодо видів економічної ефективності від впровадження результатів наукового пошуку, а також специфіки оцінки фундаментальних та прикладних досліджень у сучасних економічних умовах.

Форма контролю – виступ з доповіддю на практичних заняттях, проведення семінару-диспуту щодо пріоритетних напрямків фінансування науки в Україні.

Література: [11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 23,26,29,32,33]

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Библиографическая запись. Заголовок. Общие требования и правила составления: Межгос. Стандарт: ГОСТ 7.80 – 2000.-Введ.7.01.01. – Минск, 2000.-7с.
2. 100 запитань и 100 відповідей про підготовку і атестацію наукових та науково-педагогічних працівників. Довідник.\ Автор-упорядник Ю.І. Цеків. За редакц.першого заступника голови ВАК України Р.В. Бойка.- К.,2003.-80 С.
3. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукової діяльності: Навчальний посібник.-К.:Кондор, 2003.-192 с.
4. Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А. Основы научных исследований: Учебн. пособие /Под ред. А.А.Лудченко. – К.: О-во “Знання”, КОО, 2000. – 114 с.
5. Основы научных исследований: Учебник для техн. вузов / под ред.В.И. Крутова, В.В. Попова. – М.: Висш. шк., 1999. – 400с.
6. Технологія наукових досліджень (схеми та приклади): Навчальний посібник \ Укладач Вороніна М.С. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2005. – 64 с.
7. Федотов В.В. Рациональная организация умственного труда. – М.: Экономика, 2000. – 109с.
8. Філіпенко А.С. Основы научных исследований: Конспект лекцій.-К.: Академвидав, 2004.-196 с.
9. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник.- 2-ге вид. перероблене і доповнене.-К.: Знання-Прес, 2002.- 295 с.
10. Азарєнкова Г.М., Богатіщєв О.М., Шубіна С.В., Сердюк Л.В. Методичні рекомендації до формування структури та оформлення рефератів, курсових, дипломних та науково-дослідних робіт студентів .- Харків: ХБІ УАБС, 2004.- 38с.

Додаткова

1. Белый И.В., Власов К.П., Клепиков В.Б. Основы научных исследований и технического творчества. – Харків: Вища школа, 1999. – 200 с.
2. Білуха М.Т. Основы научных исследований. – К.: Вища школа, 1997. – 271 с.
3. Вахрин П.И. Методика подготовки и процедура защиты дипломных работ по финансовым и экономическим специальностям: Учеб. пособие. – М.: Информационно-внедренческий центр “Маркетинг”, 2000. – 135 с.
4. Волков Ю.Г. Диссертация: Подготовка, защита, оформление: Практическое пособие / Под ред. Н.И. Загрюзова. – М.: Гардарики, 2001. – 160 с.
5. Державний стандарт України ДСТУ 3008 – 95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”.
6. Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник. – 4-те вид., випр. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2001. – 255 с.
7. Закин Я.Х., Рашидов Н.Р. Основы научного исследования. – Ташкент: Укитувчи, 2001. – 182 с.

8. Кони́на Н.Ю. Источники информации о фирмах. Учебное пособие. – М.: Изд-во МГИМО, 1998. – 60 с.
9. Коротков Э.М. Исследование систем управления – М.: ООО Издательско-консалтинговая компания “ДеКА”, 2000. – с.288.
- 10.Кринецкий И.И. Основы научных исследований. – К.: Вища школа, Головное изд-во, 2000. – 207 с.
- 11.Кузин Ф.А. Диссертация: Методика написания. Правила оформления. Порядок защиты. Практическое пособие для докторантов, аспирантов и магистрантов. – М.: “Ось - 89”, 2000. – 320 с.
- 12.Кузин Ф.А. Магистерская диссертация: Методика написания, правила оформления и порядок защиты. Практическое пособие для студентов-магистрантов. – М.: “Ось - 89”, 1999. – 304 с.
- 13.Методичні вказівки до виконання курсових робіт з дисципліни “Менеджмент” / Укл. С.М. Собо́ль, Т.В. Омеляненко. – К.: КНЕУ, 2001. – 36 с.
- 14.Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження. – Львів: Світ, 2001. – 416 с.
- 15.Петрович Й.М., Дубодєлова А.В., Устінова І.Г., Новаківський І.І. Менеджмент організацій: методи виконання випускних робіт: Навч. посібник / Под ред. Й. М. Петровича. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2000. – 160 с.
- 16.Праді́д Ю.Ф. Кандидатська дисертація: 150 запитань і відповідей. – Сімферополь: Таврія-Плюс, 2000. – 80 с.
- 17.Сиденко В.М., Грушко И.М. Основы научных исследований. – Харків: Вища школа, 1999. – 200 с.
- 18.Сэмюэл А. Мэлоу. Навыки мышления для менеджера. – Ростов-на-Дону: “Феникс”, 1997.
- 19.Чкалова О.Н. Основы научных исследований. – К.: Вища школа, 1998. – 120 с.
- 20.Эхо Ю. Письменные работы в вузах. Практическое руководство для всех, кто пишет дипломные, курсовые, контрольные, доклады, рефераты, диссертации. – 3-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 127 с. – (серия “Высшее образование”).
- 21.Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради / Автор-упорядник Л.А. Пономаренко, доктор технічних наук, професор. – К.: Редакція “Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України”, Видавництво “Толока”, 2001. – Бібліогр. с. 80

Періодичні видання

22. Економічна наука: проблеми логіки, методології, класифікації. Єременко В. \ Економіка України, 2005, № 12, с. 52 – 53.
23. Тігіпко С. Стратегія розвитку України в умовах економічної інтеграції та глобалізації фінансових ринків // Актуальні проблеми

економіки.- 2004.- № 7.- С. 3-9.- Бібліогр.: с. 9.

24. Гончарова Н. П. Наука и инновационный бизнес // Актуальні проблеми економіки.- 2003.- № 12.- С. 154-167.

25. Данилишин Б., Чижова В. Науково-інноваційне забезпечення сталого економічного розвитку України // Економіка України.- 2004.- № 3.- С. 4-11.

26. Данько М. С. Статистичний моніторинг структурних технологічних змін у промисловості // Статистика України.- 2002.- № 2.- С. 39-41.- Бібліогр.: с. 41.

27. Державне сприяння розвитку інфраструктури підтримки малого підприємництва в Україні // Актуальні проблеми економіки.- 2004.- № 4.- С. 89-95.

28. Деркач М. Структурно-інноваційна перебудова економіки України: проблеми, пріоритети та перспективи розвитку // Економіст.- 2004.- № 5.- С. 12-14.

29. Левшин М. Різновекторна модельованість навчального матеріалу в контексті здійснення особистісно орієнтованого підходу // Вища освіта в Україні.- 2006.- № 1.- С. 13-17.- Бібліогр.: с. 17.

30. Кулик Є. Дидактична характеристика процесу самоосвіти // Вища освіта в Україні.- 2006.- № 1.- С. 102-107.- Бібліогр.: с. 107.

31. Невмержицький О. Педагогічні технології - зваби і загрози // Вища освіта в Україні.- 2006.- № 1.- С. 97-101.- Бібліогр.: с. 101.

32. Ніколаєнко С.М. Якісна освіта – запорука самореалізації особистості.// Освіта України №59 (839), 10 серпня 2007 р. С.1-34